

KIS HÍR LAP

Szerkeszti Forgó bácsi.

ŐSZ-UTÓJA. (Lásd a 343. lapon.)

LXIII. köt. 22. szám. Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fl. 1902. november 30-án.
Megjelen minden vasárnap 16 lapon.

A TRANSZVÁLI KIVÁNDORLÓK.

— Regényes rajz a búrok életéből. —

(Számos képpel.)

Irta Mayne-Reid, Francziából fordította Hegedüs Pál.

(Folytatás.)

XVI. Kellemetlen meglepetés.

UDJUK már, hogy az utasok közül senki sem ismerte a folyót, melyen a három tutaj utnak eredt. Irányát tekintve ez a víz okvetlen a Limpopóba vagy ennek valamelyik mellék folyójába omlott. De hol és hogyan? Ezt senki se tudta.

Azt se mondhatta senki, hogy a folyó hajózható lesz egészen a torkolatáig és az utazást nem fogják-e víz-esések megzavarni. De a Limpopóról se tudtak többet a kivándorlók.

A gyarmat következőképen ismeretlen vidéknek ment neki, melyről nem volt semmi fogalma.

De hát mire való előre nyugtalankodni? A veszedelemmel majd szembe szállhatnak, ha előttük lesz. Addig majd megvédi őket az Isten!

A hollandok, de különösen a vee-búrok keresztyének és ájtatosak. Mindegyik kóborló család mint legszükségesebb tárgyat bibliát visz magával, melyre minden bajban nagyon vigyáznak, mint a régiék, mikor házi-tűzhelyük isteneit vitték magukkal. Inkább mindent elhagytak volna, mint ezt a tisztos iv-nagyságu könyvet.

Mondani sem kell, hogy az Isten igójét magában foglaló könyv a tutajokon volt. Meglehet, hogy a kivándorlók mely hitőknek köszönhatték nyugalmukat a sors-csapások között, melyek a gondviselés védelmében kevésbé bizó embereket lesujtottak volna.

A hajózás első napja, mely oly vidáman

kezdődött, nagyon jól telt el. A tutajok pompásan lebegtek a vizen. Mindenki magasztalta a főnököt, Moor Lőrinczet és a makobák segítségét, akiknek érdeme volt a tutajok készítése.

A vastag, de azért könnyű *koker-boomok* egy csöpp vizet sem bocsátottak keresztül és a víz folyása, ámbár elég lassu volt, a tutajokat evezés nélkül vitte tova. Csupán arra kellett vigyáznai, hogy a folyó közepén maradjanak, nehogy a tutajok a partok felé forduljanak, melyek itt nagyon közel voltak egymáshoz. Ezeket a nagyon megrakott tutajokat oly könnyen lehetett kormányozni, hogy egy ember elég volt távol tartani őket a parttól.

Ha a makobák büszkék voltak művikre, Moor Lőrincz jól érezte magát, hogy a gyarmatban nem játszott a számalomból befogadott tolakodó szerepét és megérkezése óta hasznát vehették. Mentől jobban kezdte ismerni a főnök családját, valamennyi tagja annál jobban megszerette. Van Dornné Lőrincz nyugodtságát, szives előzékenységét dicsérte. Piet meg lelkesedett új barátjáért; Rychie és Anni testvériesen, a fiatal leányokhoz illő gyengéd tartózkodással viselték magukat vele szemben.

Mint Rynnvald Katrinkának is, az elindulásakor mindenkinek tetszett az utazás ez új kellemes módja, mely nem adott semmi munkát, nem okozott fáradságot és a folyó minden kanyarulatánál új képeket tárt föl. Inkább vízi kirándulás vagy séta, mint utazás volt. A mult és jövőendő veszedelmeket egy pillanatra elfelejtették.

A vízi-lovakok mulatságos hős-tetteikkel szintén élénkítették az utazást. A cselédség valóságos evező-versenyeket rendezett az urak szórakozására.

Folyton a barátjának vállain ülve, Gret élvezettel mókázott. Smutz többször akarta lerázni a nyakáról az alkalmatlan társat, de a majom minden ily kísérletnél körmeivel belekapaszkodott a hottentota gyapjashajába, aki végre is békén hagyta Gretet. Katriinka hasztalan hívogatta a kis ördögöt, aki csak akkor ment vissza a tutajra, mikor a fecskendezésbe belefáradt.

Mihelyt az esti szürkület beállt, a három tutajt a parthoz hajtották és erősen kikötötték; de Van Dorn Jan csak akkor adott parancsot a megállásra, midőn alkalmas helyet választott ki. A part-ra a tutajokról deszkát dob-

tak, és az utasok siettek a szárazra lépni. Jóllehet a folyón való utazás mindegyik kivándorlónak tetszett, senki sem bánta, ha partra szállnak. Különben pedig utköz-

ben megéheztek; a reggeli, melyet — hogy korábban indulhassanak — a rendesnél előbb költöttek el, nagyon messze volt és szívesen fogadták a vacsora siettetését. A tuta-

jokon levő tűzhelyek többezt értek, mint a cigányok módjára a szabadban rakott tűz. De azért a tutajon főzött ételeket a nagy fák alatt, a parton fogyasztották el igazi jókedvvel. Az ételek készítésének módjával és az ételek minőségével sem igen törődtek, mikor az étvágy, a legjobb szakács, teszi izletessé őket.

Vacsora után siettek lenyugodni. Mindenki vagy a tutajok sátrai, vagy a fák alá vonult. A nagy melegtől azonban nem al-

hattak. Egyébként a moszkító gondoskodtak arról, hogy az utasok ébren maradjanak. Ezek a férgek, melyek tiszser türethetlenebbek, mint a mekkorák, egy

FOLYTON BARÁTJÁNAK VÁLLÁN ÜLVE, GRET ÉLVEZETTEL MÓKÁZOTT.

percig sem hagyták őket nyugton. Az alvók körül, akik csipéseik ellen sehogyan sem védekezhetek, miriád szárny zugott. A moszkító még a kaffereket is megtámadták. Elképzelhető az ő falánkságuk, mivel ugy látszik, ez a szunyog-faj a fehér bőr alatt kerengő vért finomabb ételnek tartja.

A legtöbb búr azzal töltötte az éjszakát, hogy a moszkító csipéseitől okozott égető fájdalom enyhítése végett meg-megfürdött a folyóban.

A hajnali világosság végre szétrebbentette a türehetetlen üldözőket. Áldozataik a napkeltét unjogva köszöntötték, és egy órahosszig is elnevettek a daganatokon, melyeket a rovarok csipései arcukon okoztak. Szegény Rychienek az egyik arca volt földagadva, Meisztjének pedig a homlokán voltak vörös foltok, a szép Katrinkát dagadt orra csufította el; de, ha Piet a szokottnál kevésbé bájosnak találta volna, csak tükörbe kellett volna néznie, hogy meggyőződjék, hogy ő még rosszabb állapotban van; mint ha arca a moszkító apró nyilainak és dárdáinak céltáblája lett volna. Azt lehetett volna gondolni, hogy a szegény fiu himlőbül kelt föl és egész életére ragyás marad. Egyedül Lőrincz bőre volt csaknem sértetlen. A busmanok közt, a szabadban töltött öt esztendő a bőrét csaknem megcserzette. Mialatt az éj folyamán kapott sebeket vizsgálgatták, Anni így szólt hozzá:

— Azon szomorkodott, hogy elég fekete, hogy színes emberhez hasonlítson. Ma reggel hasznát veszi ennek a kellemetlenségnek, mely egyéb-iránt idővel meg fog szünni.

A reggeli alatt a beszélgetés kizárólag erről a tárgyról folyt, mely tömérdek tréfá-

nak volt az oka; aztán, anélkül hogy kelle-ténél tovább időztek volna ennél a meg-állónál, a tutajokra szálltak és elindultak.

A következő nap az előzőnek volt az ismétlése. Harmadnap hajnalban indultak el s néhány óráig minden jól ment. A folyó sebje vitte őket és az utasok örültek, hogy a távolság köztük és a magános vidék közt, melyet oly szívesen hagytak el, egyre növekszik. Mindenki a kedve szerint nevetgelt és tréfált; de örömük nem tartott sokáig.

A folyó sebessége és a víz ereje lassan-kint gyengült; nem sokára pedig teljesen elveszett és az emberek az evezőkhöz voltak kénytelenek nyulni. Evezve még néhány kilométert haladtak.

A főnök homloka elborult, arca szemlátomást komorabb lett; halkán beszélt Moor Károlylyal, aki Lőrincznek a gyarmatba való érkezése óta Van Dorn Jan bizalmasa, meghitt barátja lett.

A folyó egyre sekélyesedett. Az evezőket rudakkal kellett fölváltani, de a tutajok egyszerre feneket értek és megálltak.

— Ettől félttem, kiáltotta a főnök. A víz nem folyik, tovább nem mehetünk!

(Folytatása következik.)

TALÁLÓS VERSEK.

(Megfejtésük a 352. lapon.)

1.

*Hat lábam volt . . . s a világot
Most hárommal járom;
Amde kettő többet érne,
Mint így ez a három!*

2.

*Kalapot hord, karimásat,
Bárha feje nincsen néki;
Még furább, hogy fél-lábon áll
S cipő, csizma ezt se védi!*

Fu
nem
zítani,
akkor
talál
nek
rűbb
ugyan
nak e
a par
elköv
ez na
egy v
a só-
a pör
az il
eleve
azutá
lek é
mert
elébb

Kü
kat.
vez

INNEN-ONNAN.

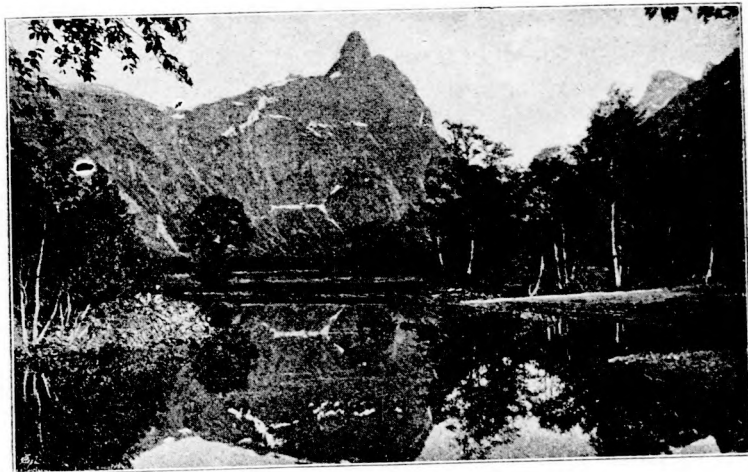
Furcsa bíraskodás. Ha nálunk a bíró nem tud valami ügyet hamarosan eligazítani, ha nem látja tisztán, hol az igazság, akkor addig törí fejét, míg mégis csak talál valami megoldást. Ám Borneo szigetének bírái azt mondják, hogy van egyszerűbb módja is az igazság kisütésének. Ők ugyanis olyan esetekben, mikor nem tudnak eligazodni, egy-egy darab sót adnak a panaszos felek kezébe. Ezután mindent elkövetnek, hogy a felek kibéküljenek. Ha ez nem sikerül, akkor a két só-darabot egy vízzel megtöltött tálba dobják. Akinek a só-darabja előbb olvad el, az elvesztette a pörét. Egy másik módja az ítélkezésnek, az ilyen esetekben, hogy a két fél egy-egy eleven rákot tesz le a bíró lábaihoz, aki azután citrom-levet csepegtet rájuk. A felek éber figyelemmel merednek az állatokra, mert a pört az nyeri meg, akinek a rákja előbb mozdul meg. *

Fjordok. Ujabban mind gyakrabban és gyakrabban látogatják meg az utazók az

A NAERSFJORD GUDWANGEN MELLETT.

északi országokat. Ezeknek is megvannak a maguk rendkívüli természeti szépségei.

A ROMSDAL-FJORD.

Különösen a fjordok vonják a látogatókat. A fjord tudvalevőleg dán-norvég elnevezése azoknak a mélyen benyuló öblöknek,

melyek ezrével csipkézik Norvégia meredek partjait. A tenger vize rendszeren két magas hegy közé nyulik be. E hegyeknek

meredek oldalán olykor egy-egy halász-
kunyhó is feltűnik. Úgy hat, mint valami
szikla-falra ragasztott madár-fészek. Mint-
hogy a fjordok rendszeren nagyon keskenyek,

A HARDANGER-FJORD.

csak ladikon közelíthetők meg. Érdekes, felé eső részein fordul elő. Ebből azt
hogy fjord a földnek csak a sark-vidék következtetik a tudósok, hogy keletkezé-

AZ SAND-FJORD.

sére a jégnek kell befolyással lennie. Hogy néhány különösen szépet képen muta-
jobban el tudjátok képzelni, milyen a fjord, tok be.

Bás
Nem
Mit
Kop
Ame
Mi c

Még
Vilá
Ame
Vir
Mos
Eze

Fel
Bán
Sür
Fáj
Igy
Vir

Em
Jön
Fáj
Las
He
He

Há
S
S
Da
Ka
Ka

Ő S Z . - U T Ó J A .

(Képpel a czimlapon.)

Bás nótát fuj a hűdög szél,
Nem csodálom;
Mit mulasson tar mezőkön,
Kopasz fákon?
Amerre jár, pusztulás int feléje,
Mi öntsön hát vidámságot beléje?

Még nem régen, be egész más
Világ járta,
Amerre járt, bölögató
Virág várta;
Most a földet sárga levél takarja,
Ezekkel ozt' tánczolhat, ha akarja . . .

Fehér gyászt ölt erdő, mező
Bánatában,
Sűrű ködbe burkolódzik
Fájdalmában,
Igy siratja a szép nyárnak mulását,
Virág-szirom, hervadt levél hullását.

Ember is csak kényszerítve
Jön a rétre,
Fát gyűjtve és terhe alatt
Lassan lépve . . .
Hej, mert az ősz bút jelent a szegénynek,
Hervadását sok biztató reménynek.

Hát még annak, aki árva
S kije sincsen
S nem akad, ki bus szívébe
Derűt hintsen,
Ki biztatná, hogy ha lelke, szíve fáj,
Ki maga is, olyan, mint az őszi táj . . .

Kétszeresen bubánatos
Ilyen élet;
Ki azt hiszi, vigasztalan,
Mégis téved;
Mert az égben mégis van, ki szereti,
S bus utjára virágokat szed neki.

Vigyáz rá, ki mindnyájunknak
Édes atya,
Bú mellé ki a reményt és
Vigaszt adja,
Aki hallgat sóhajra és panaszra
S új díszet ad a természetnek tavaszra.

Roboz Andor.

A ZENE-KAR.

— Játék. —

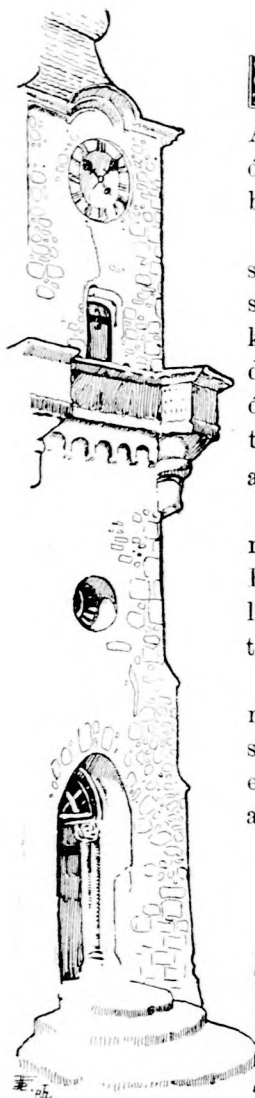
A JÁTSZÓK körbe ülnek. Egyikük, a játék-rendező, vagy ezuttal a karmester, kiosztja köztük a szerepet. Mind-egyik más-más hangszereu játszó zenészt utánoz kéz-mozdulatokkal és, amennyiben lehet, hanggal is.

Amennyiben lehet, mondom, mert mig például a trombitát, a fuvolát és sok más hangszert is lehet hanggal utánozni, addig a zongora hangját nem.

Mikor a zenészek már javában működnek és kiki elmerült a maga hangszereu utánzásába, hirtelen a karmester utánozza valamelyiküket. Az illetőnek azonnal abba kell a játékot, az utánzást hagynia. Ha ezt nem teszi rögtön, zálogot ad, esetleg — ez már az előzetes megbeszéléstől függ — ő lesz a karmester.

A VÉN TORONY-ÓRA.

A VÉN torony-óra csöndesen mutatta az idő járását. Soha nem pihent, éjjel-nappal ébren volt. A napnak akár melyik szakában pillantottunk a torony-órára, mindig megláthattuk rajta az időt. Éjjelente pedig busan, csöndesen kongatta el az órákat.

Ez a vén torony-óra arról volt nevezetes, hogy soha sem tévedett egy percczel sem. Nem késett, nem sietett. Messze földön híres volt a vén torony-óra. Ha a környékbeli emberek bejöttek a városba, néha a kocsi-derékban, a puha széna között egy tuczat kakukos órát is hoztak magukkal hazulról. A kakukos órák mutatóját a pontos vén torony-óra szerint igazították, aztán mentek haza. Most már tudták a helyes időt.

Történt egyszer, hogy a vén torony-óra, midőn már év-századok óta mutatta az idő járását, megállott. Hogy történt ez? Egy reggel hiába néztek a városka lakói a torony-órára. A nagy, barnára kopott óra-mutatók mozdulatlan álltak.

— Valami nagy szerencsétlenség fenyegeti a várost, mondogatták az emberek és haladtak a város legokosabb emberéhez, a polgármester urhoz. Ha olyan okos ember a polgármester, bizonyosan megtalálja a módját annak is, hogy újra járjon a híres torony-óra.

EGY REGGEL HIÁBA NÉZTEK A VÁROSKA LAKÓI A TORONY-ÓRÁRA.

A polgármester ur, mikor az emberek hirül vitték neki a különös eseményt, éppen azzal volt elfoglalva, hogy két vásott fián hegedült a pipa-szárral.

— Majd adok én nektek, mondta, csak még egyszer meghalljam, hogy a toronyban mászkáltok!

— Igen bizony, szólt erre az egyik városi tanácsos, megvan már az eredménye az urfík mászkálásának. Elrontották a torony-órát. Megállt a híres óra.

Hej, kapta erre süvegét az öreg polgármester.

— Hol, merre? kérdezte ijedten, mert a városnak nagy büszkesége volt a soha meg nem álló óra.

— Hol máshol, mint a toronyban! felelte mérgesen a tanácsos.

Az öreg polgármester megfenygette a két lurkót, aztán sietett a piacra, ahol a toronyóra volt. Föltette a pápaszemét az orrára és nézte, nézte sokáig a torony-órát.

— Biz' ez megállott, mondta elszontyolodva. Megyek haza és elkergetem a világba azt a két semmire való fiut, hogy ilyen nagy kárt okoztak a városnak.

Már fölemelte a botját, meg is indult, mikor Fabriczy tanár ur, aki híres tudós volt, megfogta a polgármester karját.

— Várjon egy kicsit polgármester uram!

Kár volna elhamarkodva megbüntetni a két fiut. Majd megnézem előbb az óra szerkezetét. Hát ha nem is olyan nagy a baj, mint amilyennek látszik.

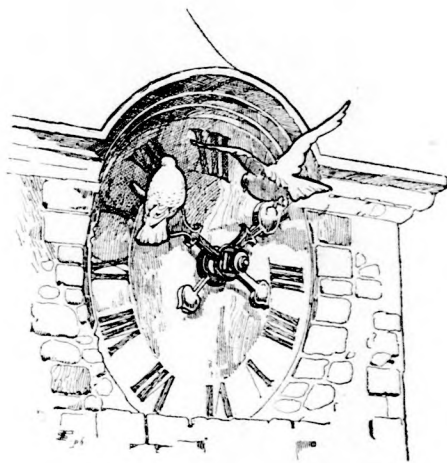
— Nohát, nézze meg hamar, tanár ur, mert engem már majd megfojt a méreg, toporzékolt a polgármester.

A városi hajdu elhozta a torony kulcsait és Fabriczy tanár ur felment a sötét lépcsőkön az óra szerkezetéhez.

Talán kétszáz lépcsőt is megszámlált a tanár ur, amíg az óráig ért. A torony keskeny ablakain felve szűrődött be a világosság a temédek kerekek közé. A vidáman kattogó kerekek most vesztég álltak és a pók mindjárt fel is használta az alkalmat, hosszú fonállal vonta be a másszor forgó, dolgozó szerkezetet.

Persze az óra is igen nagy volt így közelről. Legalább kétszer akkora volt,

mint egy kocsikerék. A számjegyek pedig, amelyek lapjára füstvék, kar-nagyságúak voltak. Hát még a mutatók! Mindegyik akár a szénahányó-villának a nyele. Éppen akkor telepedett le egy fehér galamb az egyik mutatóra. A párja egy darabig ott keringett a torony körül, aztán letelepedett a mutatóra az is. Ott elkezdtek turbékolni a nagy magasságban, az öreg óra pedig mozdulatlan hallgatta őket.

LETELEPEDTEK A MUTATÓKRA.

De még Fabriczy tanár ur sem igen mozdult, ne hogy megzavarja a galambok játékát.

Lágy szívü jó ember volt a tanár ur. Ott kukucsált ki a galambokra azon a kis ablakon, amely az óra lapjába volt vájva. A galambok mellett szinte elfeledte, hogy tulajdonképen miért is jött ő a toronyba. Oda lenn pedig az egész város azt leste már, hogy mikor indul meg a torony-óra mutatója.

Egyszer csak abba hagyták a galambok a turbékolást. A fehér galamb felröppent a mutatórul és berepült a kis ablakon a torony belsejébe. A szárnyával csaknem levette a tanár ur kis kalapját.

A galambot követte a párja és egyenesen berepültek az óra kerekei közzé a nagyszerü szerkezetbe. Fabriczy tanár ur a szemével követte röptüket, s így egyszerre csak észre vette, hogy az óra bonyodalmas szerkezetében két kerék tengelyén egy barna szivar-skatulya van elhelyezve, abban pedig apró galamb-fiókok nyujtogatják meztelen, sárga nyakukat a két galamb felé...

— Ahá, ezért állott meg hát az óra! A szivar-skatulya miatt, amelyben a galambok fészket raktak, mormogta a tanár ur.

A galamb-fiókok még alig voltak párnaposak. Bizony belé telik jó egy hét, amig kimozdulhatnak fészkükből.

— No eddig nem is bántjuk őket, mondta magában a tanár ur, míg a lépcsőn lehágott. Csak azt tudnám, hogy a szivar-skatulya hogyan került az óra szerkezetébe!

Oda lenn már nagy néptömeg várta Fabriczy tanár urat.

— Nincsen semmi baj, mondta a tanár ur. Egy hét mulva újra fog járni a híres torony-óra. Addig nem szabad a toronyba mennie senkinek.

— Ugy legyen! felelt rá a polgármester ur.

— Polgármester urhoz volna egy kéréssem, folytatta Fabriczy tanár ur. Sze-

retném, ha a két fiát elküldené hozzám ebéd után.

— Aha! Meg akarja őket fenyíteni tanár ur az óra elrontása miatt! Jól teszi. Én már úgy se bírok velük, mondta az öreg polgármester.

BEREPÜLTEK AZ ÓRA KEREKEI KÖZZÉ.

A polgármester ur két fia nagy sziv-szorongva állított be ebéd után Fabriczy tanár urhoz. Lesz most ne mulass!... gondolták és már előre sajgott a hátuk.

A tanár ur szeliden szól hozzájuk:

— Feleljetek bátran, fiuk. Ti tettétek a szivar-skatulyát az órába?

— Igen... is, mi... felelt szepegeve a nagyobbik fiu.

— És mi czélből tettétek oda?

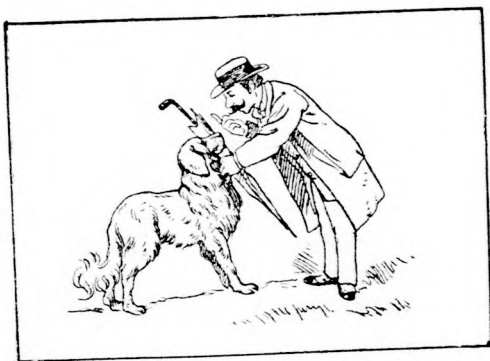
— Megsajnáltuk a szegény galamb-fiókakat ott a puszta kőfalon, ahol tojásaikból kikeltek. Kibéleltük jó puhára a skatulyát és titokban a toronyba vittük.

— Jól cselekedteték, mondá a tanár ur.

Egy hét mulva, mikor a galamb-fiókok megtollasodva elhagyták meleg fészküket, egyszerre megindult a híres torony-óra. Azóta nem is esett vele semmi baj. Jár, jár szakadatlan és pontosan mutatja a lepergő időt.

Krudy Gyula.

A SZÓFOGADÓ KUTYA.

1. Nesze kutyám hozd szépen.
El ne ereszd semmiképen.

2. Esik. Sejtettem előre,
Hogy lesz szükség esernyőre.

3. No Fürge, ez nem szép tőled —
Add ide az esernyőmet!

4. Fürge, ne légy neveletlen!
Nincs megázni semmi kedvem.

5. *Ej ebadta, rontom-bontom,
Ide adod, hogy ha mondom!*

6. *Borzasztó! Itt nincs mit tenni —
Jobb lesz gyorsan haza menni.*

7. *Na még ilyet se pipáztam...
Esernyővel bőrig áztam.*

AZ EMBER-EVŐK KÖZT.

BIRÓ Lajos magyar tudós, nagy, merész tette szánta el magát ezelőtt hetedfél esztendővel.

Hogy tudományos ismereteit gyarapíthassa, elment világot látni.

Nem valami közeli vidékre, hanem idegen országokon, háborgó tengereken túl, az ötödik világrészbe, *Ausztráliába* utazott.

Hosszu, fáradságos, viszontagságos és kalandos utazás volt ez.

Csaknem olyan kalandjai voltak a merész vállalkozásu tudósnak, mint aminőket a *Robinsonról* szóló elbeszélésben olvashattatok. És mindezt a tudományos ismeretek bővítéseért tette.

Uj-Guinea ausztráliai szigeten tartózkodott legtovább *Biró Lajos*. A hatalmas sziget partjai csak nagyon nehezen közelíthetők meg, mert mocsaras őserdők szegélyezik. Ezen a vidéken állandóan kiállhatatlan hőség uralkodik és bizony magunk fajta ember sokat szenved e miatt.

De nem úgy a benszülöttek, akikkel *Biró Lajos* ottan találkozott.

Akiket *Biró Lajos* ott tanulmányozott, azok az ugynevezett ember-evő pápuák, akik barnás fekete színűek. Keskeny és magas koponyájuk, hosszú kócos hajuk, nagy szakálluk van. Ruházatuk megfelel annak a rekkenő hőségnek, mert alig áll egyéből, mint egy a derekukra kötött övből. Egyik-másik hord a nyaka körül egy-egy disznó-agyarral vagy kutya-foggal diszesített nyak-lánczot is. A pápua nő csont fülbevalót, borzas hajában fésű alakú hajborzolót és egy pár karkötőt hord. Némelyik cifrára festett rost-kötényt köt maga elé.

Nos tehát: ezek közt a vad, ember-evő pápuák közt töltött hosszú éveket Biró Lajos és tanulmányozta életmódjukat, szokásaikat. Igen érdekes észlelete volt Biró Lajosnak az, hogy a pápuák, noha vad emberek, mégis illedelmesek, bőkezűek, sőt a maguk módja szerint jószívűek is.

Most, hogy Biró Lajos haza jött, mind fölhasználja az ott szerzett tapasztalatokat.

A napokban felolvasást is tartott a múzeum disztermében, amelyet óriási közönség hallgatott meg.

Itt bemutatunk egy néhány fényképet, amiket mind ott készített a hirneves tudós.

Az egyikén rajta van ő maga is, fekete bőrű Kamunszanga nevű hű szolgájával.

BIRÓ LAJOS ÉS KAMUNSZANGA NEVŰ
SZOLGÁJA.

A másikon egy pápua nőt láthattok, kicsiny gyermekével.

PÁPUA NŐ GYERMEKÉVEL.

A fényképezés után néhány napra a piczike meghalt.

És miután e teljesen műveletlen vad nép előtt a fényképezés egészen ismeretlen csoda volt, képzelhetitek mennyire megörült az a szegény asszony a képnek, amit Biró neki ajándékozott.

Beszélt a tudós az ottani dus növényzetről, továbbá a benszülöttek csodás kézi ügyességéről, katonaságukról, amelynek fönntartása a legkevesebb pénzbe kerül az egész világon.

Ezeknek a katonáknak nincs oly szép csillogó ruhájuk, mint pld. a mi huszárainknak, sem oly drága fegyverök, szép lovuk.

A pápua harcos övet és sapkát hord csupán. Fegyvere egy 4 méter hosszú dárda. Bal karján lapos paizsot emel és ezzel védekezik.

Ha európai, fehér-bőrű ember kerül közéljük, nagyszerű vadászatot rendeznek a

tiszteletére. Ilyenkor lehet kikötött tigrist is löni, ami nekik mulatságos és nem is veszedelmes.

Bezzeg, ha nem volnának megkötözve a félelmetes vad-állatok, majd lenne akkor ne mulass!...

Tapasztalta még Biró Lajos, hogy a pápuák igen nagyra becsülik a kutyát és disznót. Mind a kettőt a husáért tartják. A kutya husa azonban nem holmi közönséges, mindennapi eledel. Csakis felnőtt java-korabeli férfi eheti ünnepélyes vallási szertartás kíséretében; vénnek, nőnek és gyermeknek, de még a fehér-bőrű európainak is tilos kutya-hust enni. (Mint ha bizony nagyon köllene nekünk a kutya-hus! Jó nekünk a csirke pecsenye is.)

CEYLONI SZINGALÉZ CSALÁD.

Nagyra becsülik a kutya szemfogát. Ez a pápuának a görbe disznó-agyar után

a legbecsesebb »drágaköve«. Arra használja, hogy haj és mell-ékeit készíti belőle.

Az új-guineai disznó kisebb a mienknél. Neve: »bole damui«, ami az jelenti: jó husu.

A disznó-ölés ünnep a pápuáknál is. Maga a disznó értékes csere-tárgy. Mindent megvásárolhatnak érte, még a feleségeiket is. Legfőbb dolog a házasságkötésnél a vétel-ár iránti alkudozás. Mégis igen boldog a pápuák családi élete.

Az ott élő madarak közül Biró bemutatta a pompás arany-sárga, vagy vöröses tollazatu paradicsom-madarat, az óriás és törpe papagályt, különféle galambot, csillogó kék tollu jégmadarat. Elmondta, hogy ezeket miképen vadásszák és hogyan fogja a pápua fiu az óriás-kigyót.

A rovarok közül hozott magával remek csillogásu óriási lepkéket s még sok sok érdekes és tanulságos dolgot, amelyekkel igen nagy szolgálatot tett a tudománynak.

Polgár Géza.

KÉP-REJTVÉNY.

A megfejtők név-sorából elsőnek kisorsolt kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„Leány-történetek.“

Elbeszélések. Az ifjuság számára írta *Halden Erzsébet*; négy szín-nyomatu képpel, díszes kötésben.

APRÓ

Kigyó
fa-orchide
virág-b
hasonlí
gyakor
teket,
kat és
orchide
virága
pedig
közelre
méreg-
hogy
melyek
kigyók
nem-re
nyónak
dásig
utánoz
nézőt

Kéz

fajok,
nyen
lábuk
nak v
Kokh
nevez
ságuk
a töl
haszn
kapas
kal f
lábuk
talra.
nád-b
fel a
minál
den-n
zenél
ben
lábuk
a szö
vessz
hogy

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Kigyó-utánzás. Jáva szigetén van egy fa-orchidea (Kosbor-féle növény), melynek virág-bimbója egy ottani kigyó-faj fejéhez hasonlít. A hasonlóság olyan feltűnő, hogy gyakorta megijeszti az ottani bennszülötteket, de még inkább az európai asszonyokat és leányokat. Érdekes, hogy van az orchideáknak olyan fajtájuk is, melynek virága kitátott kigyó-szájhoz hasonlít, még pedig annyira, hogy a ki nem nagyon közletről vizsgálja, azt hiszi, hogy a kigyó méreg-fogát is látja. Itt megjegyyezhetem, hogy a hernyók közt is vannak olyanok, melyek a csalódásig utánoznak kicsiny kigyókat. Egy természet-tudományi ujság nem-régiben egy olyan dél-brazíliai hernyónak képét közölte, mely fejét a csalódásig hüen változtatja kigyó-fejé és úgy utánozza a kigyó mozgulatait, hogy a nézőt holtra-rémíti.

Kéz-lábu emberek. Vannak egyes emberfajok, melyek láb-ujjaikat rendkívül könnyen tudják mozgatni, úgy hogy ez által lábukkal is majdnem olyan munkát tudnak végezni, mint kezükkel. Különösen, Kokhin-Kina és Tonking lakói, az úgynevezett anamiták válnak ki e tulajdonságukkal. Lábuk hüvely-ujja messzi eláll a többitől és harapó-fogószzerűen tudják használni. Ha fára másznak, e fogóval kapaszkodnak az ágakba. Szakácsaik lábukkal forgatják a pecsenyét a nyárson és lábukkal rakják fel a tányérokat az asztalra. A szolgák lábukkal teszik a könnyű nád-butorokat helyükre és lábukkal emelik fel a szőnyegről az elejtett tüt. A mi minálunk csoda-számba megy, köztük minden-napi dolog. Lábukkal irnak, festenek, zenélnék. A laosziak (a Sziám északi részében lakó, thai nép-fajhoz tartozó törzs) lábukat használják a nyíl-lövésnél, a koreaiak a szövésnél. A kínaiak pedig a horgászó-vesszőt vagy rudat tartják lábukkal, úgy hogy kezüket közben másra használhatják.

Mind-ezekből kitűnik, hogy különösen a sárga ember-faj az, mely lábát rendkívül ügyesen tudja használni, úgy, hogy vele ebben a tekintetben semmiféle más ember-faj nem versenyezhet.

Eső- és nap-sugár Európában. Europa legsugarasabb országa Spanyol-ország. Évenként 3000 órán át süti nap-sugár. Már Olasz-országot, csak 2300 órán át, míg Német-országban 1700 órára száll le ez a szám. Angol-országban, ahol rendkívül gyakori a köd, még a spanyol nap-sugaras napoknak fele sem marad meg, amennyiben mind-össze 1400 olyan órája van, melyben nap-sugár éri. Ellenben eső tekintetében Angol-ország áll első helyen. Londonnak 178 esős napja van. Minden más európai ország messzi elmarad mögötte.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXIII. köt. 20-ik számában lévő koczka-rejtvény megfejtése:

J	O	L	Á	N
O	P	Á	L	
L	Á	P		
Á	L			
N				

Helyesen fejtették meg: Wildmann Imre, Herzog Dóra, Vilma és Dezső, Kiss Géza és Jenő, Rieger Sarolta, Szüts Gizella, Geréb Andor, Milutinovits Corinna, Szotyori-Nagy Etelka és Tibor, Csongrády Attila és Ilona, Medveczky Sándorka és Margitka, Tótisz Margit, Ilonka és Blanka, Weil Iluska, Garai Lujza és Manczi, Eichner Ernő és Bandi, Péterfy Vilma, Ottlik Pálma, G. Hunyady Ferencz, Werner Janka és Margit, Rottenberg Hedvig, Vali és György, Csátary Jani, Scharf Izolda, Flór Annicza, Wärmer Erzsé, Jurenka Irén, Szemző István, Mátrai Klári, Jurenák Gizi, Kerekes Gyuri, ifj. Riedl Gyula, Borhy Margit, Geréb Lajos, Kárpáti Zoltán, Veghelyi Lajoska, Mérey Dalma, Nagy Lenke, Vicza és Ernő, Herzog Erzsike, Árva Erzsé, Szentirmai Imre, Schwarz Emmy, Pap Irmuska és Zsigi, Gottschlig Gitta és Blanka, Feilitzsch Cécile, Kállay

Helén, Préger Aurél, Bibel Liszka, Stark Anna, Moravesik Gyula és Erika, Csauscher Mariska, Faludy Sándor.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, nyertes lett *Kárpáti Zoltán Budapesten*. Kinek a jutalom-könyvet (*Roszsont Ferke kalandjai vízen és szárazon*. Elmeséli *Ida néni*. Számos képpel, díszes angol vászon kötésben. A *Forgó báci* könyvtára című sorozat egyik önálló kötete) a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIII. köt. 19-ik számában közölt rejtvény megfejtését beküldték még: Herzog Dóra, Vilma és Dezső, Wildmann Imre, Péterfy Vilma, Flór Annicza, Nagy Lenke, Vicza és Ernő, Szentirmai Imre, Dérczy Mariska, Préger Aurél, Faludi Sándor, Kárpáti Zoltán.

A TALÁLÓS VERSEK MEGFEJTÉSE.

(Lásd a 314. lapon.)

1. A lovas katona, ki mankón tér haza a csatából. — 2. A gomba.

FORGÓ BACSI POSTÁJA.

Flór Annicza. Az 1-ő számot közlöm. A 2-ikban nincs hosszú ó, pedig erre ott nagy szükségem van. A 3-ikban l és g magában semmit sem jelent. A 4-ik pedig már nagyon régi. Az én nótám le van-e téve czimbalomra, bizony nem tudom. A szíves köszöntést melegen viszonozom. Haragudni nem szokásom. Reád megharagudni pedig kiválóképen nehéznek tartom. Ha okom volna sem próbálkoznám meg vele. — **Balogh Denes, Mátrai Klári.** Reményleni szabad. — **Hefty Paula.** Az 1-ő rejtvény betűi annyira aprók, hogy el nem lehet rajtuk igazodni. Küldjed be nagyobb-szemű írásban. Egyébként az a példaszó ismeretlen előttem. A meséről majd olvasás után mondok véleményt. — **Spiegel Gyula.** Kérésed, hogy nyerd: nem rajtam áll. Az meg, hogy neved, ha helyes a megfejtésed, megjelenjen, nem szorul külön kérésre. — **Szeless Jolánka.** Mint amolyan nagyocska kis lánynak a Tutsek Anna gondos szerkesztésében megjelenő »Lányok Lapját« ajálhatom. Festőművészeti magán-tanfolyamban többeknél részesülhetsz: ezek Bihari, Karlovszky s Tolnai, megannyi jelesei az ecsetnek. F. Gy. urat nem ismerem. — **R. I.** Kétségtelen, hogy a gyerekekben ideje korán nyilatkozik meg nem csupán az élénk elme s a fogékonyság, de (pedig e részt tartózkodom az erős biztatástól) a sokféle tehetség is. Ezt neki magának meg nem mondanám, de az édes anyjának megsughatom. *Sugásnak* is vegye, nehogy e szavakból magára ismerjen a fiu. Erősen működő elméjének szoros mederbe való terelése szükségesnek mutatkozik. A habzó vérmesség szabályozására pedig jó lesz

a szokottnál nagyobb *testi* neveléshez folyamodni. Így tesznek okos Angliában. Gyors épülést az én kis hívemnek. — **Kallay Helén.** 1. Olyan kérdéssel, melyre megfelel bár mely Lexikon (Ismeretek Tára) ne én hozzám forduljatok. Szerezd meg az Athenaeum kis Lexikonát, mely tudaklásodra azt a felvilágosítást adja, hogy az időmutató szerszám voltaképen arabs találmány. Ez az a jeles nemzet, melynek a számvetés, a mennyiségtan s a csillagászat alapmereteit köszönjük, nem is említvén az építészetben kifejtett hódítását. Eleinte csak a *vizi-* s a *homok-óra* járta. Az első zseb-órát egy husz éves ifju, a norimbergai *Henlein* Péter szerkesztette 1500-ban. 2. Örömmel köszöntelek a »Kis Lap« zászlaja alatt téged is. — **Barthos Jani.** *Vörösmarty* Mihály a nevének t bőtiije mellé nem irt h bőtiüt. Minden családi név írás-módját tiszteletben illik tartani, ha nem felel is meg a mai írás-módnak. Hát még jeleseink nevét! *Eötvöst* irunk, de azért *Ötvösnek* ejtjük, valamint *Széchenyit* Szécsenyinek, *Theureuket* Töröknek, *Sennyeyt* Zsennyecinek, *Barthost* Bartosnak. — **Bibel Liszka.** No csak vigan élj abban a nagy német városban, bár ott ez idő szerint nem szeretik a magyart. — **Mariska néni.** Kellemes tudomásul veszem. Szívesen fogadom bár mikor. — **Moravesik Erika és Gyula.** Már biz' az régebben másnak is az eszébe jutott s meg is jelent. Ujabb rejtvényt gondoljatok ki. Ha beválik, szívesen közlöm. — **Ódy-Medjid testv.** Kedves soraitokat örömmel olvastam. Különösen jól esett megértenem belőlük, hogy ti abban a messze német kikötői városban híven ragaszkodtok Magyarországhoz, melynek fővárosában oly boldogok vagytok és hívei vagytok a magyar nemzetnek és nyelvnek, melyet Daisy csaknem hibátlanul ír. Érdekelne tudni, hogyan kerültetek oda, s hogy magyar születésűek vagytok-e? Ölelek mind-háromotokat. — **G. Hunyady Ferencz.** 1. A fénykép, melyet édes mamád készített rólad, igazán ügyes. Kár, hogy a kép kicsiny volta miatt, nem jut egészen fölismernem annak a kis bizikli-huszárnak az arcját. 2. Kivánságod a j. hó folytatásban teljesül. — **Poór Iván.** Az ügyes fordítást, egy szép német költemény prózáját majd egy közlöm, hogy mellé állítva a jeles hazai költő, *Dóczi Lajos* kitünő verses fordítását: olvasó társaid érdeklődése annál élénkebben forduljon az eredeti felé. — **„A rózsabokor“** című dolgozatka még bizony gyarlócska. De egyes részei szépen vannak előadva. — **Mama.** Nem sokára levél megy. — *Több levélről a jövő számban.*

JÓ SZÍV.

Hunyady J. grófné az »Ingyen tej« pénztárába 10 kor. F. b.

Társ-szerkesztő ROBOZ ANDOR.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r. társulat Budapesten.